Motion

1980/81:639

av Lars Werner m. fl.
om läkemedelsinformation, m. m.

Vänsterpartiet kommunisterna har i riksdagen i flera år fört fram krav på läkemedelsindustrins förstatligande. Vi har fört fram olika, tungt vägande skäl varför vi anser detta nödvändigt. Dessa skäl har varit både av ekonomiskt och socialmedicinskt slag.

Vi anser att det är otillständigt att enskilda företag skall kunna göra god profit på tillverkning och marknadsföring av läkemedel och andra farmakologiska specialiteter (som t. ex. diagnostiska medel). Dessutom anser vi att detta ägandeförhållande påverkar både forskning, tillverkning och marknadsföring av olika läkemedel på ett för patienter och sjukvård negativt sätt.

Mycket forskningsarbete satsas på tillverkning av redan registrerade läkemedel, då ett enskilt läkemedelsföretag vill komma in på en lönsam marknad genom att tillverka ett likvärdigt preparat på ett nytt patentskyddat sätt.

Forskare som arbetar inom läkemedelsindustrin kan inte fritt byta arbete och gå till ett annat företag som tillverkar läkemedel inom samma grupp.

Forskare inom statliga institutioner kan "sälja" sig och sin eventuella "upptäckt" till den privata läkemedelsindustrin, som därigenom kan göra profit på upptäckter som gjorts genom statligt finansierad forskning.

Innan läkemedel saluförs måste de genomgå olika prövningar. Dessa prövningar utför läkemedelsföretagen själva, och de granskas sedan av socialstyrelsen. Granskningen är redan i dag otillräcklig och det finns risk för att resurserna för denna granskning ytterligare kommer att minskas.

Den kliniska prövningen av ett läkemedels användbarhet sköts helt av det privata läkemedelsföretaget, och det finns många exempel på medvetet undanhållna uppgifter om t. ex. biverkningar och överkänslighetsreaktioner för olika läkemedel. Ett läkemedels effekt och biverkningar kan fastställas först efter en längre tids användning inom sjukvården.

Samhället måste få en bättre insyn i hur den kliniska prövningen av nya läkemedel går till. Vi måste också få offentlighet kring de olika läkemedlens försäljningssiffror för att kunna veta vilka preparat som ökar och kunna ta reda på varför. I dag är dessa siffror hemliga och kan inte utnyttjas i socialmedicinskt forskningsarbete.

Alla läkemedel borde omprövas efter fem år och den kommersiella läkemedelsreklamen förbjudas.

Att läkemedelsindustrin är i privata händer medför inte bara att den medicinska forskningen till stor del styrs av vinstintressen eller att skadliga

resp. onödiga läkemedel får stor spridning utan tillräcklig kontroll från samhällets sida. Det leder också till att sjukvården får en felaktig och defensiv inriktning.

Industrin vill naturligtvis hela tiden öka omsättningen och profiten. Onödiga läkemedel hålls kvar på marknaden. När vissa delar av läkarkåren kritiserar ett indikationsområde försöker man genast finna ett nytt och satsar så på omfattande, dyr och ofta missledande marknadsföring för att åter få upp försäljningssiffrorna.

Många helt verkningslösa preparat saluförs och läkare ordinerar det "av gammal vana". Den information eller reklam som läkaren en gång utsatts för sitter kvar, och varje läkare skaffar sig med åren en grupp läkemedel, som denne sedan förblir relativt trogen, trots att uppgifter kan tyda på att preparatet är dåligt, verkningslöst eller alltför riskabelt. Den motinformationen kommer dåligt fram. Läkemedelsindustrin satsar årligen över 150 milj. kr., medan statens motinformation bara får kosta ca 1 milj. kr. Genom statligt ägande av industrin och statlig kontroll och ansvar för informationen skulle dylika missförhållanden undanröjas.

Läkemedelsindustrin satsar mycket forskningsresurser på psykofarmakaforskning och medicinsk psykiatri. Detta leder till farmakologiska lösningar eller försök till lösningar på sociala och psykologiska problem, vilket förhindrar nödvändiga politiska förändringar, som kan eliminera orsaker till sådana problem och svårigheter. Läkemedelsindustrin gör profit på stress, isolering, maktlöshet, och läkemedlen passiviserar och konserverar missförhållanden.

Tillsammans med den medicinsk-tekniska industrin driver läkemedelsindustrin sjukvården mot en allt större slagsida åt det kemisk-tekniska hållet, och åtgärder i motsatt riktning ges mindre resurser.

Med ett förstatligande av läkemedelsindustrin och den medicinsk-tekniska industrin skulle det skapas förutsättningar för en läkemedelstillverkning och en sjukvård som styrdes av samhällsekonomiska hänsyn och enskilda människors behov.

Om informationen och marknadsföringen av läkemedlen som en följd därav också sköttes av socialstyrelsen tillsammans med lokala läkemedelskommittéer på varje större sjukhus skulle sjukvårdens inriktning ytterligare förbättras.

Med hänvisning till det anförda föreslås*

1. att riksdagen uttalar sig för
   a) att samhället övertar all läkemedelsinformation till läkare och allmänhet,
   b) att alla läkemedel bör omprövas efter fem år,
   c) att all kommersiell läkemedelsreklam bör förbjudas,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om att frågorna om

* Se även motion 1980/81:640.

forskning, kontroll, marknadsföring och försäljning av läkemedel blir föremål för en parlamentarisk utredning och att därvid vad som anförts i motionen beaktas.

Stockholm den 21 januari 1981

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk) C.-H. HERMANSSON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk) BERTIL MÅBRINK (vpk)

INGA LANTZ (vpk) EVA HJELMSTRÖM (vpk)